

قانون احزاب پرتغال و اسپانیا

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۲۰۷۸

آذرماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	قانون احزاب پرتغال
۱۲	قانون احزاب اسپانیا

قانون احزاب پرتغال و اسپانیا

چکیده

گزارش حاضر ترجمه قوانین احزاب دو کشور پرتغال و اسپانیا است که با هدف آشنایی قانونگذاران و تصمیم‌گیران و نیز محققان و پژوهشگران در زمینه مطالعات احزاب سیاسی به فارسی ترجمه شده است. مسلماً نکات مثبت این قوانین و مقررات می‌تواند در زمینه اصلاح مقررات مربوط به احزاب سیاسی در کشور به نمایندگان مجلس شورای اسلامی کمک کند.

قانون احزاب پرتغال

فصل اول - اصول بنیادی

ماده (۱) - کارکرد سیاسی و قانونی

احزاب سیاسی باید به شکل‌گیری آزادانه و بیان جمعی اراده عمومی و سازمان‌دهی قدرت سیاسی، با رعایت اصول استقلال ملی، اتحاد کشور و دموکراسی سیاسی، کمک نمایند.

ماده (۲) - اهداف

اهداف احزاب سیاسی به شرح ذیل خواهند بود:

- a) کمک به روشن‌گری کثرت‌گرایانه شهروندان و اعمال آزادی‌ها و حقوق سیاسی آنها،
- b) مطالعه و بحث در مورد مسائل مربوط به حیات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح ملی و بین‌المللی،
- c) ارائه برنامه‌های سیاسی و تهیه بیانیه‌های انتخاباتی،
- d) معرفی نامزدها برای نمایندگی در هیئت‌هایی که نمایندگان آنها به شیوه دموکراتیک انتخاب می‌شوند،
- e) نقد فعالیت‌های سازمان‌های مختلف وابسته به دولت، مناطق خودمختار، ادارات محلی و سازمان‌های بین‌المللی که پرتغال عضو آنهاست، به‌ویژه از موضع مخالف،
- f) مشارکت در توضیح و شفاف‌سازی مسائلی که در معرض فراندوم ملی، منطقه‌ای یا محلی قرار می‌گیرند،

y) کمک به آموزش و آماده‌سازی سیاسی شهروندان برای مشارکت مستقیم و فعال در حیات عمومی دموکراتیک،
h) به‌طور کلی، کمک به ارتقای سطح حقوق و آزادی‌های بنیادی و توسعه نهادهای دموکراتیک.

ماده (۳) - ماهیت و مدت

احزاب سیاسی از شخصیت حقوقی و صلاحیت قانونی، برخوردارند که متناسب با تحقق اهداف آنهاست و برای مدت نامعلوم تشکیل می‌شوند.

ماده (۴) - اصل آزادی

۱. احزاب سیاسی آزادانه شکل می‌گیرند و این شکل‌گیری نیازمند مجوز نیست.
۲. احزاب سیاسی اهداف خود را آزادانه و بدون مداخله مقامات دولتی دنبال می‌کنند، بجز نظارت‌های قضایی که توسط قانون اساسی و سایر قوانین پیش‌بینی می‌شوند.

ماده (۵) - اصل دموکراسی

۱. احزاب سیاسی باید براساس سازمان‌دهی و مدیریت دموکراتیک و مشارکت توسط تمامی اعضا اداره شوند.
۲. همه اعضای حزب سیاسی، به‌موجب اساسنامه حزب، از حقوقی برابر برخوردارند.

ماده (۶) - اصل شفافیت

۱. احزاب سیاسی باید اهداف خود را به‌طور علنی تعقیب نمایند.
۲. احزاب سیاسی باید الزاماً موارد زیر را در تبلیغات فعالیت‌های خود بگنجانند:
a) اساسنامه حزب،
b) هویت مقامات حزب،
c) اعلام اصول و برنامه‌های سیاسی،
d) فعالیت‌های عمومی، در سطح ملی و بین‌المللی.
۳. هر حزب سیاسی باید هویت مقامات ملی خود را پس از انتصاب آنها و نیز اساسنامه خود، اعلامیه‌های مربوط به اصول و برنامه‌های سیاسی را پس از تصویب آنها و پس از هر بار اصلاح، به دادگاه قانون اساسی اطلاع دهد، به‌طوری که دادگاه قانون اساسی بتواند از آنها مطالبه سند کند.

۴. منشأ و کاربرد بودجه‌های حزبی باید به ترتیبی که در قانون تأمین بودجه احزاب سیاسی و مبارزات انتخاباتی مقرر شده، اعلام شود.

ماده (۷) - اصل تابعیت

اعضای احزاب سیاسی باید اتباعی باشند که از حقوق سیاسی برخوردارند.

ماده (۸) - حفظ نظم قانونی دموکراتیک

احزاب سیاسی که مسلح یا ارتشی، یا به لحاظ طبیعت نظامی یا شبه‌نظامی هستند، مجاز به فعالیت نیستند، همچنین احزابی که نژادپرستاند یا آنکه از یک ایدئولوژی فاشیستی برخوردارند نیز مجاز به فعالیت نخواهند بود.

ماده (۹) - طبیعت ملی

شکل‌گیری احزاب سیاسی با نام یا با اهدافی که از ماهیت منطقه‌ای برخوردارند، مجاز نیست.

ماده (۱۰) - حقوق احزاب سیاسی

۱. احزاب سیاسی قانوناً از حقوق زیر برخوردارند:

(a) معرفی نامزدها برای انتخابات مجلس جمهوری، هیئت‌های منتخب مناطق خودمختار و مقامات محلی و پارلمان اروپا و شرکت در هیئت‌ها و سازمان‌هایی که بر حق رأی مستقیم عمومی مبتنی هستند برطبق تعداد این کرسی‌ها.

(b) نظارت، بررسی و نقد فعالیت‌های هیئت‌ها و سازمان‌های دولتی، مناطق خودمختار، مقامات محلی و سازمان‌های بین‌المللی که پرتغال عضو آنهاست.

(c) پخش برنامه در رادیو و تلویزیون.

(d) ایجاد ائتلاف‌ها.

۲. احزاب سیاسی که در مجموعه‌ها و هیئت‌های منتخب نماینده دارند و در هیئت‌های اجرایی این مجموعه‌ها نقش ندارند، از حق اعتراض برخوردارند، حق اعتراض آنها از جایگاهی است که توسط یک قانون خاص تعریف می‌شود.

ماده (۱۱) - ائتلاف‌ها

۱. ائتلاف‌های احزاب سیاسی باید آزادانه تشکیل شوند.
۲. ائتلاف‌ها برای مدت زمانی که در زمان شکل‌گیری آنها مقرر می‌شود، ادامه خواهند یافت، این زمان می‌تواند متعاقباً تمدید یا کاهش یابد.
۳. ائتلاف‌ها نباید از احزاب سیاسی که آنها را تشکیل می‌دهند، متمایز باشند.
۴. به‌لحاظ قانونی، دادگاه قانون اساسی باید از تشکیل ائتلاف‌ها مطلع شود.
۵. ائتلاف‌هایی که در راستای اهداف انتخاباتی تشکیل می‌شوند، مشمول مقررات قانون انتخابات خواهند بود.

ماده (۱۲) - نام‌ها، نام‌های اختصاری و علامت‌ها

۱. هر حزب سیاسی باید دارای نام، نام اختصاری و علامت باشد، که نباید با نام، نام اختصاری و علامت احزاب دیگری که قبلاً تشکیل شده‌اند، یکسان یا مشابه باشد.
۲. نام نباید براساس نام شخص تعیین شود، یا آنکه نباید دربردارنده عباراتی باشد که مستقیماً به یک مذهب یا یک سازمان ملی مربوطند.
۳. علامت نباید با علائم یا نمادهای ملی یا با تصاویر یا علائم مذهبی خلط شود، همچنین علامت نباید به‌لحاظ ترسیمی یا به‌لحاظ آوایی با علائم یا نمادهای ملی یا تصاویر یا علائم مذهبی مرتبط باشد.
۴. علائم و نام‌های اختصاری ائتلاف باید با دقت تمام، مجموعه علائم و نام‌های اختصاری احزاب سیاسی را که عضو ائتلاف‌اند، منعکس نمایند.

ماده (۱۳) - سازمان‌های داخلی یا وابسته

- احزاب سیاسی می‌توانند طبق معیارهایی که در اساسنامه‌های آنها تعریف و ضوابطی که توسط قانون اساسی و سایر قوانین مقرر می‌گردد، در داخل خود سازمان‌هایی را تشکیل دهند یا روابطی را با سایر سازمان‌ها ایجاد کنند.

فصل دوم - تشکیل و خاتمه

بخش اول - تشکیل

ماده (۱۴) - ثبت در دادگاه قانون اساسی

به رسمیت شناختن حزب سیاسی و تخصیص شخصیت حقوقی برای آن و شروع فعالیت‌های آن، مشروط به ثبت آن در دفتر ثبت است که نزد دادگاه قانون اساسی نگهداری می‌شود.

ماده (۱۵) - تقاضانامه‌ها

۱. تقاضانامه مربوط به ثبت حزب سیاسی باید توسط حداقل ۷۵۰۰ دارنده حق رأی ثبت شده، امضا و تسلیم گردد.

۲. تقاضانامه ثبت حزب سیاسی باید به صورت کتبی تسلیم شود، باید پیش‌نویس اساسنامه حزب، اعلامیه اصول حزب، نام، نام اختصاری و نماد حزب، بدان ضمیمه شود و باید در بردارنده نام کامل، شماره کارت شناسایی و شماره کارت رأی تمامی امضاکنندگان باشد.

ماده (۱۶) - ثبت و انتشار اساسنامه

۱. دادگاه قانون اساسی باید، بلافاصله بعد از پذیرش ثبت، گزیده‌ای از حکم خود و اساسنامه حزب سیاسی را برای انتشار در روزنامه رسمی ارسال کند.

۲. حکم مذکور در بند قبل باید شامل تأییدیه‌ای باشد مبنی بر آنکه دادگاه قانون اساسی، قانونیت حزب را تأیید کرده است.

۳. بنابه درخواست دادرای عمومی، دادگاه قانون اساسی می‌تواند هر زمان بخواهد هر اصلی را در اساسنامه حزب سیاسی مورد ارزیابی قرار داده و آن را غیرقانونی اعلام نماید.

بخش دوم - خاتمه یا انقضا

ماده (۱۷) - انحلال

۱. حزب سیاسی تنها باید به دنبال تصمیمی که توسط هیئت‌های حاکمه آن طبق مقررات اتخاذ می‌شود، منحل گردد.

۲. تصمیم انحلال باید سرنوشت اموال حزب سیاسی را مشخص کند، این اموال باید تنها به حزب سیاسی دیگر یا به یک انجمن غیرانتفاعی که دارای ماهیت سیاسی است انتقال یابد، در غیر این صورت این اموال باید به دولت انتقال یابند.

۳. دادگاه قانون اساسی باید از انحلال مطلع شود تا ثبت حزب را لغو نماید.

ماده (۱۸) - الغای قضایی

۱. بنابه درخواست دادسرا، دادگاه قانون اساسی باید دستور لغو احزاب سیاسی را در موارد زیر صادر نماید:

- (a) چنانچه تصور شود که حزب به لحاظ ماهیت، مسلح یا ارتشی، نظامی یا شبه‌نظامی است، یا آنکه یک سازمان نژادپرست است یا دارای ایدئولوژی فاشیستی است.
- (b) چنانچه به مدت شش سال متوالی، حزب نامزدی را در هیچ‌یک از انتخابات پارلمان جمهوری، پارلمان اروپا یا انتخابات مقامات محلی، پیشنهاد نکند.
- (c) چنانچه حزب، به مدت بیش از شش سال، لیست روزآمدی از مقامات ملی خود ارائه ندهد.
- (d) چنانچه حزب صورتحساب خود را به مدت سه سال متوالی ارائه ندهد.
- (e) چنانچه ابلاغ یا خبررسانی به حزب، به نام هریک از مقامات ملی حزب، طبق لیست ثبت شده نزد دادگاه، مکرراً ناممکن باشد.

۲. بنابه درخواست دادسرا یا هریک از اعضای حزب، حکم لغو باید سرنوشت اموالی را که قرار است به دولت انتقال یابد مشخص کند.

فصل سوم - اعضا

ماده (۱۹) - آزادی عضویت

۱. هیچ‌کس ملزم نیست عضو یک حزب سیاسی شود یا آنکه به عضویت خود در حزب سیاسی پایان دهد، همچنین هیچ‌کس، به هیچ‌وجه نباید مجبور به ادامه عضویت در حزب سیاسی گردد.
۲. هیچ‌کس نباید به دلیل اصل و نسب، جنسیت، نژاد، زبان، کشور مبدأ، مذهب، تحصیلات، وضعیت اقتصادی، یا موقعیت اجتماعی، از عضویت در حزب سیاسی محروم یا از آن اخراج شود.
۳. هیچ‌کس نباید به دلیل عضویت خود در حزب سیاسی از امتیاز یا حقی بهره‌مند شود، حقی از وی تزییع گردد، از حقی محروم شود یا آنکه از وظیفه‌ای معاف گردد.
۴. خارجیان و اشخاص بدون تابعیتی که قانوناً مقیم پرتغال هستند و عضو حزب سیاسی می‌شوند، باید از این‌گونه حقوق مبتنی بر مشارکت افراد که با مرتبه و اعتبار حقوق سیاسی اعطا شده به آنها سازگار باشد، برخوردار باشند.

ماده (۲۰) - عضویت

۱. جایگاه عضو حزب سیاسی شخصی و غیرقابل انتقال است و هیچ‌گونه حقوق مادی اعطا نمی‌کند.
۲. هیچ‌کس نمی‌تواند به‌طور هم‌زمان عضو بیش از یک حزب سیاسی باشد.

ماده (۲۱) - محدودیت‌ها

۱. افراد زیر نمی‌توانند تقاضای عضویت کنند یا آنکه عضو احزاب سیاسی باشند:
 - a) پرسنل ارتش و نیروهای نظامی تمام‌وقت در حین خدمت و وظیفه در زمان جنگ،
 - b) عوامل و مأموران سرویس‌های امنیتی و نیروهای نظامی در حین خدمت و وظیفه در زمان جنگ.
۲. اشخاص زیر نمی‌توانند در فعالیتهای سیاسی حزب عمومی، وارد شوند:
 - a) قضات در حال خدمت،
 - b) دادستان‌های در حال خدمت،
 - c) دیپلمات‌های حرفه‌ای در حال خدمت.
۳. افراد زیر نمی‌توانند در فعالیتهای مدیریتی هیئت‌های مدیره سیاسی - اجرایی احزاب مداخله نمایند:
 - a) مدیران کل ادارات دولتی،
 - b) رؤسای هیئت‌های اجرایی نهادهای دولتی،
 - c) اعضای هیئت‌ها و مجموعه‌های اداری مستقل.

ماده (۲۲) - انضباط داخلی

۱. انضباط داخلی احزاب سیاسی نباید بر استیفای حقوق و انجام وظایف مقرر از سوی قانون اساسی و سایر قوانین تأثیر بگذارد.
۲. هیئت‌های حاکمه هر حزب مسئول اجرای ضمانت‌های اجرایی انضباطی هستند، این ضمانت‌ها باید همواره از ضمانت‌های دادرسی و دفاع و امکان اقامه شکایت یا استیناف برخوردار باشند.

ماده (۲۳) - اتباعی که به نفع احزاب انتخاب می‌شوند

- اتباعی که براساس لیست‌های حزب سیاسی انتخاب می‌شوند باید مأموریت و نمایندگی خود را آزادانه و طبق شرایط مقرر در قانون موضوعه حاکم بر سمت مورد نظر و مقررات مربوط به شغل و مسئولیتهای هیئت منتخب، انجام دهند.

فصل چهارم - سازمان داخلی

بخش اول - هیئت‌های حزبی

ماده (۲۴) - هیئت‌های ملی

در داخل هر حزب سیاسی هیئت‌های زیر وجود دارند، که از قلمرو ملی و مسئولیت‌ها و ترکیب مقرر در اساسنامه حزب، برخوردارند:

- (a) مجمع که نماینده اعضا است،
- (b) هیئت مدیره سیاسی،
- (c) هیئت قضایی داخلی.

ماده (۲۵) - مجمع نمایندگان

۱. مجمع نمایندگان متشکل از اعضای است که این اعضا آزادانه و به شیوه دمکراتیک توسط اعضای حزب انتخاب می‌شوند.

۲. اصولاً اساسنامه نیز می‌تواند اشخاصی را به‌عنوان اعضای مجمع پیش‌بینی کند.

۳. مجمع، بدون آنکه به حق نمایندگی وی خدشه‌ای وارد آید، به‌طور مشخص مسئول موضوعات زیر خواهد بود:

- (a) تصویب اساسنامه و اعلام اصول یا مانیفست،
- (b) تصمیم‌گیری درخصوص انحلال حزب یا ادغام آن با حزب یا احزاب سیاسی دیگر.

ماده (۲۶) - هیئت مدیره سیاسی

هیئت مدیره سیاسی باید به شیوه دمکراتیک و با مشارکت مستقیم یا غیرمستقیم تمامی اعضای حزب انتخاب شوند.

ماده (۲۷) - هیئت قضایی داخلی

اعضای هیئت قضایی داخلی که به شیوه دمکراتیک انتخاب می‌شوند باید از استقلالی تضمین شده برخوردار باشند، موظف به رعایت بی‌طرفی هستند و در طول دوره مسئولیت خود نباید از اعضای هیئت مدیره سیاسی یا اعضای دفتر حزب باشند.

ماده (۲۸) - مشارکت سیاسی

اساسنامه باید مسائل زیر را تضمین کند: مشارکت مستقیم، فعال و متوازن زنان و مردان در فعالیت‌های سیاسی و عدم وجود تبعیض جنسیتی در دستیابی به هیئت‌های حزبی و انتخاب به‌عنوان کاندیدا برای حزب سیاسی.

ماده (۲۹) - اصل تمديد

۱. مناصب و مقامات حزبی نباید مناصبی مادام‌العمر باشند.
۲. مقامات افتخاری استثنایی بر مقررہ بند قبل محسوب می‌شوند.
۳. شرایط تصدی مناصب و مقامات حزبی، توسط اساسنامه پیش‌بینی می‌شود، اساسنامه می‌تواند محدودیت‌هایی را درخصوص تمدیدهای پی در پی این مناصب مقرر نماید.

ماده (۳۰) - تصمیمات هیئت‌های حزبی

۱. تصمیماتی که توسط هیئت‌های حزبی اتخاذ می‌شوند می‌توانند نزد هیئت قضایی داخلی صالح به دلیل نقض مقررات اساسنامه یا قانون، مورد سؤال و تردید قرار گرفته و رد شوند.
۲. اعضای متضرر از حکم و هر هیئت حزبی دیگر می‌توانند علیه حکم هیئت قضایی داخلی به دادگاه قانون اساسی، طبق شرایط قانون حاکم بر سازمان، فعالیت و مراحل دادرسی این دادگاه، فرجام‌خواهی کنند.

ماده (۳۱) - برکناری از منصب

۱. در موارد زیر اعضای هیئت‌های حزبی ممکن است به‌عنوان مجازات تبعی که به‌وسیله حکم قضایی اعلام می‌شود، از سمت برکنار شوند:
 - a) چنانچه توسط دادگاه به یکی از جرائم خاص مربوط به صاحب‌منصبان سیاسی محکوم شوند، این دسته از جرائم جرائمی هستند که صاحب‌منصبان سیاسی در خلال انجام وظایف خود در هیئت‌های وابسته به دولت، مناطق خودمختار یا مراجع محلی، ممکن است بدان محکوم گردند.
 - b) چنانچه توسط دادگاه به جرائم زیر محکوم شوند: مشارکت در انجمن‌های مسلح یا ارتشی، نظامی یا شبه‌نظامی، سازمان‌های نژادپرست، یا سازمان‌هایی که دارای ایدئولوژی فاشیستی هستند.
۲. بجز موارد مذکور در بند قبل، برکناری از سمت تنها باید طبق شرایطی که توسط اساسنامه پیش‌بینی می‌شود، انجام پذیرد.

ماده (۳۲) - رفراندوم‌های داخلی

۱. اساسنامه می‌تواند پیش‌بینی کند که در خصوص مسائل سیاسی که برای حزب حائز اهمیت‌اند، رفراندوم‌های داخلی برگزار شود.
۲. رفراندوم‌های مربوط به مسائلی که اساسنامه، صلاحیت بررسی آنها را به مجمع نمایندگان می‌دهد، تنها با تصمیم این مجمع برگزار خواهند شد.

بخش دوم - انتخابات

ماده (۳۳) - حق رأی

انتخابات و رفراندوم حزبی باید با حق رأی شخصی و مخفی برگزار شود.

ماده (۳۴) - آیین‌نامه انتخابات

۱. انتخابات حزبی تابع مقررات زیر خواهد بود:

- (a) فهرست‌های انتخاباتی باید در مدت زمان معقول تنظیم و در دسترس قرار گیرند.
 - (b) کاندیداها باید از فرصت‌های برابر برخوردار باشند و برخورد با آنها بی‌طرفانه و منصفانه باشد.
 - (c) اجرای درست و صحت مراحل آیین‌نامه انتخابات، باید توسط هیئت قضایی داخلی مورد ارزیابی قرار گیرد.
۲. مراحل آیین‌نامه انتخابات می‌تواند توسط هریک از اعضای حزب که رأی‌دهنده یا نامزد هستند، نزد هیئت قضایی داخلی مورد سؤال و اعتراض قرار گیرد.
 ۳. احکام قطعی صادره به موجب شرایط بند قبل، می‌توانند نزد دادگاه قانون اساسی مورد استیناف قرار گیرند.

فصل پنجم - فعالیت‌ها و ابزارهای سازمانی

ماده (۳۵) - انواع همکاری

۱. احزاب سیاسی می‌توانند انواع همکاری را با مجموعه‌های دولتی و خصوصی برقرار نمایند، که آزادی عمل و استقلال تمامی طرف‌ها در این روابط حائز اهمیت است.
۲. احزاب سیاسی و مجموعه‌های دولتی تنها باید در جهت اهداف خاص و موقت با یکدیگر همکاری کنند.
۳. مجموعه‌های دولتی موظفند با تمامی احزاب سیاسی رفتاری بدون تبعیض داشته باشند.

ماده (۳۶) - ارتباط و عضویت بین‌المللی

احزاب سیاسی می‌توانند آزادانه با احزاب خارجی همکاری داشته باشند یا به فدراسیون‌های بین‌المللی احزاب ملحق شوند.

ماده (۳۷) - مقررات مالی

تأمین بودجه احزاب سیاسی و مبارزات انتخاباتی مشمول قانون خاص خواهد بود.

ماده (۳۸) - روابط کاری

۱. روابط کاری میان احزاب سیاسی و کارکنان آنها مشمول قوانین عادی کار خواهد بود.
۲. صرف این واقعیت که عضوی از کارکنان به عضویت حزبی خود پایان دهد یا در تبلیغات علیه حزبی که در استخدام آن است یا به نفع کاندیدای رقیب شرکت نماید، دلیل موجهی برای اخراج وی خواهد بود.

فصل ششم - مقررات نهایی

ماده (۳۹) - حاکمیت قانون بر احزاب سیاسی موجود

قانون حاضر، احزاب سیاسی که در تاریخ شروع اجرای این قانون وجود دارند، شامل خواهد شد و تغییرات لازم باید حداکثر ظرف دو سال در اساسنامه‌های آنها اعمال گردد.

ماده (۴۰) - لغو

قوانین زیر بدین وسیله ملغی اعلام می‌شوند:

- a) قانون اجرایی شماره ۷،۷۴/۵۹۵، ۷ نوامبر ۱۹۷۴، که توسط قانون اجرایی شماره ۱۳،۷۵/۱۲۶، ۱۳ مارس ۱۹۷۵، قانون اجرایی شماره ۷۶/۱۹۵، ۱۶ مارس ۱۹۷۶ و توسط قانون شماره ۱۶،۹۷/۱۱۰، ۱۶ سپتامبر ۱۹۹۷، اصلاح شده است.
- b) قانون اجرایی شماره ۷۴/۶۹۲، ۵ دسامبر ۱۹۷۴.
- c) قانون شماره ۸۹/۵، ۱۷ مارس ۱۹۸۹.

قانون احزاب اسپانیا

فصل اول - تشکیل احزاب سیاسی

ماده (۱) - آزادی تشکیل و عضویت

۱. اتباع اسپانیا آزادند با رعایت اصول قانون اساسی و مقررات این قانون، احزاب سیاسی تشکیل دهند.

۲. عضویت در حزب سیاسی تصمیمی آزادانه و داوطلبانه است. هیچ‌کس نمی‌تواند مجبور به تشکیل یا عضویت در حزب سیاسی شود.

۳. احزاب سیاسی می‌توانند طبق مقررات این فصل و موافقت صریح هیئت‌های صالح خود، فدراسیون‌ها، کنفدراسیون‌ها و اتحادیه‌هایی از احزاب تشکیل داده و به ثبت برسانند.

ماده (۲) - صلاحیت تشکیل

۱. مؤسسان حزب سیاسی باید اشخاصی باشند که از سن قانونی لازم برای تمتع و استیفای کامل حقوق خود، برخوردار باشند، هیچ‌گونه شرط قانونی برای استیفای این حقوق برای آنها تعیین نشده باشد، از لحاظ کیفری فاقد هرگونه محکومیت به همکاری غیرقانونی یا هر یک از جرائم سنگین مقرر در فصول XXI - XXIV قانون مجازات باشند. مورد آخر از موجبات عدم صلاحیت، افرادی را که به لحاظ قضایی اصلاح و بازپروری شده‌اند، شامل نخواهد شد.

۲. احزاب سیاسی تشکیل شده می‌توانند شکل‌گیری و رسمیت یافتن سازمان‌های جوان خود را در اساسنامه‌های خود، عنوان کنند.

ماده (۳) - تشکیل حزب و اعتبار قانونی آن

۱. توافقنامه تشکیل حزب باید از طریق یک منشور تأسیس، صورت رسمی پیدا کند، که این منشور باید توسط سردفتر اسناد رسمی، رسماً تصدیق و گواهی شود و همواره دارای اطلاعات زیر باشد: مشخصات هویتی و شخصی مؤسسان، نام حزب سیاسی که در شرف تشکیل است، اعضای هیئت‌های مدیره موقت، آدرس و اساسنامه‌ای که حزب سیاسی بر مبنای آن اداره خواهد شد.

نام حزب سیاسی نباید در بردارنده واژگان یا اصطلاحاتی باشد که منجر به اشتباه یا خلط در رابطه با هویت آن گردد یا آنکه قوانین یا حقوق اساسی شهروندان را نقض نماید. علاوه بر این، نام حزب نمی‌تواند حتی از لحاظ تلفظ، با نام حزب سیاسی دیگری که قبلاً در دفتر ثبت، به ثبت رسیده، یا در نتیجه یک حکم قضایی و به دلیل نقض (تعیین) هویت اشخاص، یا نام واحدهای پیشین یا علائم

تجاری ثبت شده، غیرقانونی، منحل یا معلق اعلام شده، یکسان، مشابه یا مرتبط باشد.

۲. احزاب سیاسی پس از ثبت حزب در دفتر ثبت احزاب سیاسی، که برای چنین اهدافی در وزارت کشور نگهداری می‌شود و پس از ارائه منشور تأسیس که توسط مؤسسان به امضا رسیده، همراه با اسنادی که احراز شرایط مقرر در این قانون را تأیید می‌کند، اعتبار قانونی کسب می‌کنند.

ماده (۴) - ثبت در دفتر ثبت

۱. مؤسسان حزب سیاسی تمامی اقدامات لازم را برای ثبت حزب انجام خواهند داد. اگر اشخاص ثالثی عنوان کنند که آنها به نمایندگی از طرف حزب اقدام می‌کنند، آنگاه مؤسسان حزب سیاسی ثبت نشده، شخصاً، مشترکاً و منفرداً در قبال هرگونه وظیفه‌ای که برعهده این اشخاص ثالث نهاده شده، مسئول خواهند بود.

۲. ظرف بیست روز از تاریخ ارائه اسناد و مدارک کامل در دفتر ثبت احزاب سیاسی، وزارت کشور، حزب سیاسی را در دفتر ثبت، ثبت خواهد کرد. با این وجود، اگر وزارت کشور، انجام هریک از اقدامات مذکور در ماده زیر را لازم بداند، این دوره بیست‌روزه ممکن است به تعویق افتد.

۳. بجز موارد فوق در ارتباط با تعویق دوره بیست‌روزه پس از گذشت دوره مزبور که برای انجام ثبت حزب در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد، ثبت، انجام شده تلقی خواهد شد و آثار زیر را به دنبال خواهد داشت: اعطای اعتبار قانونی به حزب سیاسی، اعلام علنی منشور تأسیس و اساسنامه، ایجاد الزام برای مقامات و مراجع دولتی و تأمین تضمین برای اشخاص ثالث در تعامل آنها با حزب و اعضای آن.

۴. ثبت حزب سیاسی در دفتر ثبت، تا زمانی که تعلیق یا انحلال آن در دفتر ثبت، به ثبت نرسد، از اعتباری نامحدود برخوردار خواهد بود. تعلیق یا انحلال زمانی رخ می‌دهد که حزب اعلام کند تصمیم به انحلال حزب دارد (که این تصمیم برطبق مقررات اساسنامه حزب اتخاذ می‌شود)، یا زمانی که به لحاظ قضایی حزب غیرقانونی و منحل یا معلق اعلام می‌گردد. تمامی این موارد بدون خدشه به مقررات بخش ۶، ماده (۱۰) و در چارچوب قلمرو و آثار تعلیق، که در بخش ۸، ماده (۱۱) این قانون مقرر گردیده، انجام خواهد گرفت.

ماده (۵) - بررسی شرایط ثبت

۱. زمانی که در منشور تأسیس یا اسناد و مدارک ضمیمه آن، نقایص شکلی وجود دارد، یا زمانی که مؤسسان فاقد صلاحیت هستند، وزارت کشور این مسئله را به اشخاص ذینفع اعلام خواهد کرد

تا آنها بتوانند چنین نقایصی را تصحیح و اصلاح نمایند. در این صورت، دوره ثبت از زمان اخطاریه به تعویق خواهد افتاد و بلافاصله بعد از آنکه نقایص به‌طور صحیح اصلاح شوند، دوباره شروع خواهد شد.

۲. زمانی که براساس اسناد و مدارک ارائه شده، دلایل معقولی پیدا شود که باعث مظنون شدن به اعمال غیرقانونی کیفری گردد، وزارت کشور مسئله را به دادرسی عمومی ظرف دوره بیست‌روزه مذکور در ماده قبل اعلام خواهد کرد، وی این اعلام را از طریق حکم کاملاً مستدلی که به ادله موجود ضمیمه می‌شود، انجام خواهد داد.

۳. دادرسی عمومی، بسته به اینکه ادله مربوط به اعمال غیرقانونی کیفری را کافی بدانند یا نه، ظرف یک دوره بیست‌روزه از تاریخ دریافت گزارش مذکور در بخش قبل، به‌صورت زیر تصمیم‌گیری خواهد کرد: ۱. انجام اقدام قانونی لازم در حوزه صلاحیت قضایی کیفری، ۲. بازگرداندن مکاتبه و گزارش مزبور به وزارت کشور به‌طوری که وی بتواند به روند ثبت ادامه دهد.

۴. گزارشی که توسط وزارت کشور به دادرسی عمومی ارائه می‌شود، به معنی تعویق دوره مقرر در بخش ۲ از ماده قبل، به‌صورت زیر خواهد بود:

۱. تعویق دوره مزبور تا زمانی که مکاتبه و گزارش کافی نبودن ادله مربوط به اعمال غیرقانونی کیفری، به وزارت کشور واصل شود.

۲. تعویق دوره مزبور تا زمانی که قاضی کیفری حکمی را مبنی بر صلاحیت ثبت صادر کند، یا آنکه احتمالاً (در صورت ضرورت و) به‌عنوان یک تدبیر احتیاطی، حکمی را مبنی بر از سرگیری و ادامه موقت دوره ثبت صادر نماید. گزارش مزبور و تعویق دوره ثبت بلافاصله به مؤسسان ذینفع اعلام خواهد شد.

۵. دعوای اداری مربوط به ثبت حزب سیاسی، باید برطبق مقررات قانون راجع به صلاحیت قضایی ترافی - اداری، در حوزه صلاحیت قضایی ترافی - اداری، مورد استیناف قرار گیرد.

۶. هنگامی که تلاش می‌شود حزب سیاسی‌ای در دفتر ثبت احزاب سیاسی ثبت شود که در صدد ادامه یا تعقیب فعالیت حزب سیاسی دیگری است که غیرقانونی و منحل اعلام شده، علیه این حزب برطبق مقررات ماده (۱۲) این قانون، اقامه دعوا خواهد شد.

فصل دوم - سازمان، عملکرد و فعالیتهای احزاب سیاسی

ماده (۶) - اصول دموکراسی و قانونیت

احزاب سیاسی در سازمان(دهی)، عملکرد و فعالیتهای خود، باید به اصول دموکراتیک و اصول مقرر در قانون اساسی و سایر قوانین، پایبند باشند.

ماده (۷) - سازمان و عملکرد

۱. ساختار و عملکرد داخلی احزاب سیاسی باید دموکراتیک باشد.
۲. بدون خدشه به صلاحیت سازمان داخلی، احزاب سیاسی باید از یک مجمع عمومی متشکل از تمامی اعضا برخوردار باشند، که می‌توانند شخصاً یا از طریق نمایندگان فعالیت کنند. مجمع عمومی، به‌عنوان مهمترین هیئت حاکمه حزب، مسئول تصویب مهمترین توافقنامه‌های حزب، از جمله انحلال آن، خواهد بود.
۳. هیئت‌های مدیره احزاب سیاسی در اساسنامه مشخص خواهند شد و باید از طریق رأی آزاد و مخفی انتخاب شوند.
۴. اساسنامه یا آیین‌نامه‌های داخلی حزب باید موارد زیر را مشخص کنند: دوره زمانی کافی برای اعلام جلسات به‌طوری که مجموعه‌های دانشگاهی و دانشجویی زمان کافی برای آماده‌سازی موضوعاتی که قرار است عنوان شود، داشته باشند، تعداد اعضای لازم برای گنجاندن موضوعات در دستور جلسه، قواعد بحث و تبادل نظر که مجال و امکان مقایسه و تضارب آراء، را فراهم آورند و اکثریت لازم برای تصویب توافقنامه‌ها به‌عنوان یک قاعده و اصل کلی، این اکثریت، اکثریت ساده از حاضرین یا نمایندگان خواهد بود.
۵. اساسنامه باید شیوه‌هایی دموکراتیک کنترل رهبران منتخب را نیز پیش‌بینی کند.

ماده (۸) - حقوق و تکالیف اعضا

۱. اعضای احزاب سیاسی باید از سن قانونی و صلاحیت (اهلیت) کامل برای فعالیت برخوردار باشند، همه آنها باید از حقوق و تکالیف برابر برخوردار باشند.
۲. اساسنامه مشتمل بر فهرست کاملی از حقوق اعضا به‌شرح ذیل خواهد بود:
 - a) حق شرکت در فعالیتهای حزب و در هیئت‌های حاکمه و هیئت‌های نمایندگی، اعمال حق رأی و شرکت در مجمع عمومی، برطبق اساسنامه.
 - b) حق رأی دادن و حق انتخاب شدن برای پست‌ها و سمت‌های حزبی.

(c) حق دریافت اطلاعات درباره ترکیب هیئت‌های مدیره و هیئت‌های اداری، تصمیمات اتخاذ شده توسط هیئت‌های مدیره، فعالیت‌های انجام شده و وضعیت مالی.

(d) حق اعتراض و مخالفت با توافقنامه‌هایی که توسط هیئت‌های مدیره به تصویب می‌رسند و (به نوعی) نقض قانون یا اساسنامه محسوب می‌شوند.

۳. اخراج از حزب و سایر اقدامات تحریمی که اعضا را از حقوق خود محروم می‌کند تنها از طریق اقامه دعوا که در آن طرفین حضور دارند، امکانپذیر است. اعضای که مشمول این‌گونه اقدامات می‌شوند باید از حقوق تضمین شده زیر برخوردار باشند: آنها حق دارند که از عواملی که موجب این اقدامات می‌شوند، مطلع گردند، آنها حق دارند که قبل از تصویب این اقدامات از آن باخبر شوند، آنها حق دارند دلیل موجه و معقولی در مورد توافق بر سر تحمیل یک تحریم (مجازات یا تنبیه) دریافت کنند و آنها حق دارند چنانچه مسئله اقتضا کند، یک دعوای استیفاف داخلی اقامه نمایند.

۴. اعضای حزب سیاسی باید به وظایف تعریف شده در مقررات اساسنامه حزب و به‌طور کلی به تکالیف زیر عمل نمایند:

- (a) سهمیم بودن و مشارکت در اهداف حزب و همکاری در دستیابی به این اهداف
- (b) رعایت مقررات اساسنامه و سایر قوانین،
- (c) قبول و تبعیت از توافقنامه‌هایی که با رعایت تشریفات قانونی توسط هیئت‌های مدیره حزب به تصویب می‌رسند.
- (d) پرداخت هزینه‌ها و سایر مبالغی که به‌موجب اساسنامه، برای هر عضو تعیین می‌شود.

ماده (۹) - فعالیت

۱. احزاب سیاسی باید فعالیت‌های خود را آزادانه انجام دهند و در انجام این فعالیت‌ها، باید به ارزش‌های قانون اساسی، یعنی اصول دموکراتیک و حقوق بشر احترام بگذارند. آنها وظایف و نقش‌هایی را که ذاتاً به آنها اعطا شده، به شیوه دموکراتیک و با احترام «کامل به پلورالیسم» انجام خواهند داد.
۲. حزب سیاسی در موارد زیر غیرقانونی اعلام خواهد شد: زمانی که فعالیت آن اصول دموکراتیک را نقض کند، به‌ویژه زمانی که حزب از طریق فعالیت خود در صدد خراب کردن یا نابود نمودن سیستم آزادی‌ها برآید یا در صدد فلج کردن یا ریشه‌کن کردن سیستم دموکراتیک از طریق هر یک از رفتارهای زیر برآید که به‌صورت «مکرر و جدی» انجام بگیرند:
 - (a) به‌طور حساب شده‌ای به حقوق و آزادی‌های بنیادی و اساسی تجاوز کند، جرائم علیه حیات

یا موجودیت اشخاص را ترویج یا توجیه نماید، اشخاص را به دلیل ایدئولوژی، مذهب، اعتقادات، ملیت، نژاد، جنس یا گرایش جنسی آنها تحریم یا طرد کرده یا مورد اذیت قرار دهد.

(b) تأیید، حمایت یا توجیه خشونت به عنوان وسیله دستیابی به اهداف سیاسی یا خراب کردن شرایط مناسب برای اعمال دمکراسی، پلورالیسم و آزادی سیاسی.

(c) کمک و حمایت سیاسی از اقدامات سازمان‌های تروریستی در دستیابی آنها به اهداف زیر: متزلزل کردن نظم قانونی یا ایجاد اختلال جدی و شدید در آرامش عمومی، تلاش در جهت اینکه مقامات دولتی، اشخاص یا گروه‌های خاصی از جامعه یا کل جمعیت، در فضا و جوی از ترور قرار گیرند، یا کمک به تشدید آثار خشونت تروریستی و تروریسم و ارباب و وحشت ناشی از آن.

۳. هرگاه هریک از رفتارهای زیر تکرار یا اضافه شود، چنین فرض خواهد شد که شرایط تعریف شده در بخش قبل در یک حزب سیاسی موجود است:

(a) حمایت سیاسی صریح یا ضمنی از تروریسم، مشروعیت بخشیدن به اقدامات تروریستی به منظور دستیابی به اهداف سیاسی خارج از کانال‌های مسالمت‌آمیز و دمکراتیک یا تبرئه کردن و کوچک جلوه دادن هدف و مقصد این اقدامات و تجاوزی که از ناحیه این اقدامات به حقوق اساسی صورت می‌پذیرد.

(b) حمایت از اقدامات خشونت‌آمیز با کمک برنامه‌ها و طرح‌هایی که به صورت زیر هدفگذاری می‌شوند: ترویج فرهنگ درگیری و آشوب داخلی در ارتباط با فعالیت تروریست‌ها، یا تهدید و ارباب، منصرف کردن، بی‌طرف اعلام کردن یا انزوای اجتماعی کسانی که با خشونت مخالفت و مقابله می‌کنند، اجبار آنها به زندگی در محیطی مملو از زور و فشار، ترس، طرد یا محرومیت از آزادی‌های اساسی و ابتدایی، به‌ویژه آزادی ابراز عقیده و مشارکت آزادانه و دمکراتیک در مسائل عمومی.

(c) اغلب در هیئت‌های مدیره خود یا فهرست‌های انتخاباتی افرادی را وارد نماید که به جرائم تروریستی محکوم هستند افرادی که علناً اهداف و شیوه‌های تروریستی را محکوم نکرده‌اند، یا آنکه تعداد زیادی از اعضای آن افرادی باشند که در عین حال عضو سازمان‌ها یا مؤسسات مرتبط با یک گروه تروریستی یا خطرناک نیز هستند، مگر آنکه حزب تدابیر تنبیهی علیه چنین اعضای اتخاذ کرده باشد که منتهی به اخراج آنها گردد.

(d) از نمادها، پیام‌ها یا عناصری که نماد و مظهر خشونت یا تروریسم هستند یا آنکه به تروریسم یا خشونت و یا رفتارهای مرتبط با تروریسم یا خشونت، مربوط‌اند، به عنوان ابزارهای فعالیت حزب استفاده کند، اعم از اینکه از آنها به‌طور مشترک با ابزارهای خود حزب استفاده کند یا آنکه این ابزارها را به جای ابزارهای خود حزب به کار برد.

(e) به نفع تروریست‌ها یا کسانی که با آنها همکاری می‌کنند حقوق و امتیازاتی قائل شود که از طرف سیستم قانونی و به‌ویژه قانون انتخابات به احزاب سیاسی اعطا می‌شود.

(F) مرتباً با مؤسسات یا گروه‌هایی همکاری کند که به‌طور حساب شده‌ای با یک سازمان تروریستی یا خطرناک همکاری می‌کنند یا آنکه مرتباً از تروریسم یا تروریست‌ها حمایت یا پشتیبانی نمایند.

(y) از طریق سازمان‌ها و نهادهایی که تحت نفوذ حزب‌اند، و از طریق اقدامات اداری، اقتصادی یا هر نوع اقدامات دیگر، از مؤسسات مذکور در بند قبل، حمایت کند.

(h) ترویج، حمایت یا شرکت در فعالیت‌هایی که هدف آنها تشویق کردن، پاداش دادن، گرمی داشتن، یا قدردانی از اقدامات تروریستی یا خشونت‌آمیز یا از کسانی است که آنها را مرتکب می‌شوند یا در انجام آنها مشارکت می‌نمایند.

(i) حمایت از اقدامات آشوبگرانه، رعب‌آور یا توأم با اعمال زور و فشار اجتماعی در ارتباط با تروریسم یا خشونت.

۴. به‌منظور برآورد و ارزیابی فعالیت‌های مذکور در این ماده و نیز برآورد و ارزیابی استمرار یا تکرار این‌گونه فعالیت‌ها در طول تاریخچه یک حزب سیاسی، حتی پس از تغییر نام آن، تصمیمات، اسناد و مواصلات حزب، هیئت‌های مدیره آن و گروه‌های پارلمانی و داخلی آن، مدنظر قرار خواهند گرفت، علاوه‌بر این رویدادها و فراخوان‌های عمومی حزب در ارتباط با اقدام شهروندان، تظاهرات‌ها، طرح‌ها و تعهدات عمومی رهبران حزب و اعضای گروه‌های پارلمانی و داخلی آن، طرح‌ها و پیشنهادهایی که در داخل و خارج نهادها ارائه می‌شوند و نگرش‌ها و نظرات اعضا یا کاندیداها که به‌طور قابل ملاحظه‌ای تکرار می‌شوند نیز به حساب خواهند آمد.

علاوه‌بر این، مجازات‌های اداری که به حزب سیاسی یا اعضای آن تحمیل می‌شوند و محکومیت‌های کیفی که برای رهبران، کاندیداها، سمت‌ها، مقامات یا اعضای منتخب آن در قبال جرائم مقرر در فصول XXI - XXIV قانون مجازات منظور می‌گردد، (به غیر از مواردی که در آن حزب تدابیر انضباطی و تنبیهی علیه آنها اتخاذ کرده که منتهی به اخراج می‌شود) نیز مدنظر قرار خواهند گرفت.

فصل سوم - انحلال یا تعلیق قضایی احزاب سیاسی

ماده (۱۰) - انحلال یا تعلیق قضایی

۱. حزب سیاسی تنها از دو راه زیر قابل انحلال یا تعلیق است: با تصمیم اعضای حزب، که براساس دلایل و از طریق تشریفات مقرر در اساسنامه حزب در مورد این تصمیم توافق می‌شود، با تصمیم مقام قضایی صالح و برطبق شرایط مقرر در بخش‌های (بندهای) «۲» و «۳» این ماده. انحلال پس از دریافت اطلاعیه از حزب سیاسی یا ابلاغیه از هیئت قضایی مسئول صدور حکم انحلال حزب به مجرد اینکه در دفتر ثبت احزاب سیاسی ثبت شود، اجرا خواهد شد.
۲. انحلال قضایی حزب سیاسی باید توسط هیئت قضایی صالح، در موارد زیر پذیرفته شود:
 - a) زمانی که حزب در مسائلی درگیر شود که به‌عنوان روابط غیرقانونی در قانون مجازات طبقه‌بندی و شناخته می‌شوند.
 - b) زمانی که حزب به‌طور مستمر، مکرر و جدی، شرط وجود ساختار و عملکرد داخلی دمکراتیک را، که در مواد (۷) و (۸) این قانون مقرر شده، نقض نماید.
 - c) زمانی که فعالیت حزب به‌طور مکرر و جدی اصول دمکراتیک را نقض کند یا آنکه سعی کند سیستم آزادی‌ها را خراب یا نابود نماید یا آنکه سیستم دمکراتیک را از طریق رفتارهای مذکور در ماده (۹) ناتوان یا ریشه‌کن کند.
۳. تطبیق قضایی حزب سیاسی تنها در مواردی که در قانون مجازات مقرر شده، انجام خواهد شد. تعلیق قضایی می‌تواند به‌عنوان یک اقدام احتیاطی به‌موجب مقررات قانون آیین دادرسی کیفری یا شرایط مقرر در بخش ۸، ماده (۱۱) این قانون نیز مورد توافق قرار گیرد.
۴. رویدادی که در بند «a» بخش ۲، این ماده مقرر شده، باید توسط قاضی صالح در سیستم قضایی کیفری، طبق مقررات قانون راجع به قوه قضائیه، قانون آیین دادرسی کیفری و قانون مجازات مورد قضاوت قرار گیرد.
۵. رویدادهایی که در بندهای «b» و «c» بخش ۲ از این ماده پیش‌بینی شده، باید توسط شعبه ویژه دادگاه عالی، که در ماده (۶۱) قانون راجع به قوه قضائیه پیش‌بینی شده، برطبق تشریفات و روال مقرر در ماده بعد این قانون، که دارای ماهیتی ممتاز است، مورد قضاوت قرار گیرد.
۶. زمانی که اقدامات قضایی مقرر شده در بخش‌های ۴ و ۵ این ماده علیه یک حزب سیاسی با یکدیگر تقارن زمانی پیدا می‌کنند، این تقارن زمانی احتمالی نباید باعث ایجاد تداخل در ادامه دو روند مزبور تا زمان تکمیل آنها گردد، به‌طوری که هر روند آثار خاص خود را به دنبال خواهد داشت. ازسوی دیگر، اگر فرآیند قضایی اعلام غیرقانونی بودن طبق بخش ۴ یا ۵، یا هر دو، علیه

حزب آغاز شده باشد، انحلال اختیاری حزب سیاسی پذیرفته نخواهد شد.

ماده (۱۱) - رویه قضایی

۱. دولت و دادرسی عمومی قانوناً مجازند اعلام غیرقانونی بودن یک حزب سیاسی و انحلال متعاقب آن را، با استناد به مقررات بندهای «b» و «c» بخش ۲ ماده قبل از این قانون، درخواست نمایند. کنگره نمایندگان می‌توانند دولت را مجبور کنند که غیرقانونی اعلام شدن یک حزب سیاسی را درخواست نماید در این صورت دولت ملزم است درخواست اعلام غیرقانونی بودن حزب را پس از بحث و تبادل نظر در شورای وزرا براساس دلایل عنوان شده در ماده (۹) این قانون، ارائه دهد. رسیدگی به این توافق توسط دفاتر کنگره نمایندگان و سنا، باید طبق تشریفات مقرر صورت پذیرد.

۲. دعوایی که از آن طریق موضوع اعلام غیرقانونی بودن مذکور در بخش قبل مطالبه و دنبال می‌شود، با شکایتی آغاز خواهد شد که در شعبه ویژه دادگاه عالی، که در ماده (۶۱) قانون راجع به قوه قضائیه پیش‌بینی شده، تسلیم می‌شود، به این شکایت اسناد، مؤید دلایل مربوط به عدم قانونیت ضمیمه می‌گردد.

۳. شعبه ویژه بلافاصله شکایت را به حزب سیاسی مربوطه ابلاغ و [مسئولان] حزب را برای حضور نزد شعبه دادگاه ظرف هشت روز احضار خواهد کرد. به محض اینکه [نماینده] حزب در زمان مقرر و مطابق تشریفات قانونی در دادگاه حاضر شود یا آنکه از حضور در دادگاه قصور و امتناع ورزد، دادگاه بررسی و تحلیل خواهد کرد که آیا اجازه ادامه دعوا را صادر کند یا نه، دادگاه می‌تواند در موارد زیر به وسیله یک قرار دادگاهی دعوا را رد کند:

a) اگر شکایت توسط فردی اقامه شود که قانوناً مجاز به اقامه شکایت نباشد یا اگر شکایت به‌طور صحیح و با رعایت تشریفات قانونی ارائه نشده باشد.

b) اگر شرایط و الزامات ماهوی یا شکلی به‌وضوح رعایت نشوند.

c) اگر شکایت به‌وضوح بی‌اساس و واهی باشد.

در هریک از موارد فوق، مسئله به اطلاع طرفین دعوا خواهد رسید به‌طوری که آنها بتوانند ادعاها و اظهارات خود را ظرف دوره ده‌روزه مشترک ارائه دهند.

۴. به مجرد آنکه شعبه دادگاه اجازه ادامه دعوا را بدهد، اگر خوانده قبلاً نزد شعبه دادگاه حاضر شده باشد، از وی دعوت و خواسته خواهد شد که ظرف بیست روز به شکایت پاسخ دهد.

۵. اگر طرفین دعوا در دادخواست‌ها یا جواب‌های خود این مسئله را پیش‌بینی و قید کرده باشند، یا آنکه شعبه ویژه این امر را لازم بداند، یک دوره زمانی معین برای ارائه ادله منظور و مشخص

خواهد شد، که از لحاظ مدت زمان و روال و تشریفات، مشمول مقررات خاص این موضوع در فصول ۵ و ۶، عنوان ۱، بخش ۲ قانون آیین دادرسی مدنی خواهد بود.

۶. طرفین دعوا از ادله ارائه شده مطلع خواهند شد و می‌توانند اظهارات خود را در مورد این ادله ظرف بیست روز آینده ارائه دهند، پس از این زمان قطع نظر از اینکه آیا اظهارات ارائه شوند یا خیر جریان دعوا و مراحل دادرسی آماده قضاوت خواهد بود و حکم باید ظرف بیست روز صادر شود.

۷. حکم صادر شده توسط شعبه ویژه دادگاه عالی، که ممکن است انحلال حزب سیاسی را اعلام کند یا آنکه شکایت را وارد ندانسته و رد نماید، قابل استیناف نیست و نمی‌تواند با امکان طرح مجدد دعوا نزد دادگاه قانون اساسی به دلیل نقض حقوق و آزادی‌ها، مورد استیناف قرار گیرد و حکم به محض اعلام لازم‌الاجرا و قطعی خواهد بود. اگر حکم به انحلال حزب داده شود، شعبه ویژه دستور لغو مجوز آن در دفتر ثبت احزاب سیاسی را صادر خواهد کرد و حکم آثار مقرر در ماده بعد این قانون را به دنبال خواهد داشت. اگر شکایت رد شود. تنها در صورتی دوباره می‌تواند اقامه و طرح شود که عناصر و ارکان جدیدی از جرم (تقصیر) به دادگاه عالی ارائه شود، که باید دارای محتوا و استحکام کافی باشند به طوری که دادگاه بتواند در مورد فعالیت غیرقانونی حزب، ارزیابی‌هایی غیر از آنچه قبلاً در حکم اعلام نموده، انجام دهد.

۸. در طول فرآیند قضایی، خواه به تشخیص خود شعبه ویژه چه به درخواست یکی از طرفین دعوا، شعبه ویژه می‌تواند هریک از تدابیر احتیاطی مقرر در قانون آیین دادرسی مدنی را، طبق تشریفات و روال مقرر در قانون مذکور اتخاذ نماید. به‌ویژه، شعبه ویژه می‌تواند تعلیق موقت فعالیت‌های حزب را تا زمان صدور حکم بپذیرد شعبه دادگاه، تعلیق مذکور را با قلمرو و آثاری که برای حفظ مصلحت عمومی مناسب و به‌جا می‌بیند، خواهد پذیرفت. در این صورت، شعبه ویژه باید دستور دهد که اقدامات بازدارنده مربوط در دفتر ثبت احزاب سیاسی حاشیه‌نویسی شود.

ماده (۱۲) - آثار انحلال قضایی

۱. انحلال قضایی حزب سیاسی، آثار مقرر در قوانین به‌ویژه، آثار زیر را به دنبال خواهد داشت:

(a) پس از اعلام حکم انحلال، فعالیت حزب سیاسی متوقف خواهد شد. عدم رعایت این مقرر به موجب مقررات قانون مجازات، موجب مسئولیت خواهد بود.

(b) هیچ‌گونه اقدامی که با سوءاستفاده از قانون یا سوءاستفاده از اعتبار قانونی توأم باشد، مانع اجرای انحلال قانونی مقرر نخواهد شد. تشکیل حزب سیاسی جدید که با استفاده از اعتبار حزب دیگری که قبلاً در دفتر ثبت احزاب سیاسی به ثبت رسیده، فعالیت حزب غیرقانونی و منحل

شده را ادامه می‌دهد یا جانشین آن می‌شود متقابلانه و غیرقانونی تلقی خواهد شد.

(c) انحلال، موجب شروع یک روند تصفیه دارایی خواهد شد، که توسط سه مدیر تصفیه که به وسیله شعبه صادرکننده حکم تعیین می‌شوند، انجام می‌گیرد. تراز خالص حاصل توسط وزارت دارایی به فعالیت‌هایی تخصیص خواهد یافت که از منافع و مصالح اجتماعی و انسان‌دوستانه برخوردارند.

۲. در فرآیند اجرای حکم، وظیفه شعبه دادگاه صادرکننده حکم است که تضمین کند تمامی آثار و نتایج مقرر در قوانین در ارتباط با انحلال یک حزب سیاسی، رعایت و اجرا می‌شود.

۳. به ویژه پس از محاکمه طرف‌های ذینفع، وظیفه شعبه صادرکننده رأی است که غیرقانونی بودن تداوم یا جانشینی یک حزب سیاسی منحل شده را، که در بند «b»، بخش ۱ به آن اشاره شده، اعلام نماید. در بررسی و ارزیابی این ارتباط، شعبه دادگاه موارد زیر را مدنظر قرار خواهد داد: شباهت‌های اساسی میان دو حزب سیاسی از لحاظ ساختارها، سازمان، فعالیت را و عملکرد آنها، اشخاصی که آنها را تشکیل می‌دهند، رهبری می‌کنند، نمایندگی آنها را برعهده دارند یا آنها اداره می‌کنند، مبدأ تأمین بودجه یا اموال آنها و نیز هرگونه واقعیت خاص دیگری، مثل تمایل آنها به حمایت از خشونت یا تروریسم، که شعبه دادگاه را قادر می‌سازد تداوم یا جانشینی مزبور را از طریق مقایسه این واقعیت‌ها با اطلاعات و داده‌هایی که در طول فرآیند صدور حکم عدم قانونیت و انحلال، در دسترس شعبه دادگاه قرار می‌گیرد، مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد. اگر حزب سیاسی مربوط مبادرت به ثبت حزب در دفتر ثبت احزاب سیاسی، به ترتیبی که در ماده (۴) و (۵) این قانون توصیف شده بنماید آنگاه علاوه بر طرف‌های درگیر در این دعوا، وزارت کشور و دادسرای عمومی نیز می‌توانند شعبه صادرکننده حکم را مجبور به اتخاذ تصمیم و صدور حکم کنند.

۴. شعبه دادگاه صادرکننده حکم به‌طور مستدل و منطقی، موارد زیر را رد خواهد کرد: درخواست‌ها، رویدادها و دفاع‌هایی که با سوءاستفاده آشکار از قانون ارائه می‌شوند یا آنکه مستلزم سوءاستفاده از اعتبار قانونی یا سوءاستفاده از جریان محاکمات دادگاهی هستند.

فصل چهارم - تأمین بودجه احزاب سیاسی

ماده (۱۳) - تأمین بودجه

۱. تأمین بودجه احزاب سیاسی برطبق مقررات قانون ۱۹۸۷/۳، ۲ جولای، راجع به تأمین بودجه احزاب سیاسی، انجام خواهد پذیرفت.

۲. به موجب قانون فوق‌الذکر و مقررات قانون ۱۹۸۲/۲، ۱۲ می، راجع به دادگاه حساب‌برسان و مقررات قانون ۱۹۸۸/۷ - ۵ آوریل راجع به عملکرد دادگاه حساب‌برسان، احزاب سیاسی وظایف رسمی (قانونی)

و غیررسمی زیر را به عهده دارند: اعتباربخشی به اهداف و عمل به شرایط و الزامات قبل که در قوانین فوق‌الذکر و در ارتباط با نظارت بر بودجه عمومی دریافتی مقرر شده است.

مقرره اضافه شده اول - اصلاح قانون ۱۹۸۵/۶ - ۱ جولای، راجع به قوه قضائیه

شماره جدید ۶، به بخش ۱، از ماده (۶۱) قانون ۱۹۸۵/۶ - ۱ جولای، راجع به قوه قضائیه با مضمون زیر اضافه می‌شود:

«۶. در رابطه با مراحل اعلام عدم قانونیت و انحلال متعاقب احزاب سیاسی، برطبق مقررات قانون ۲۰۰۲/۶ - ۲۷ ژوئن، راجع به احزاب سیاسی».

مقرره اضافه شده دوم - اصلاحات و تغییرات قانون ۱۹۸۵/۵ - ۱۹ ژوئن، راجع به

سیستم انتخابات عمومی

۱. بخش جدید ۴، به ماده (۴۴) قانون سیستم انتخابات عمومی ۱۹۸۵/۵ - ۱۹ ژوئن، با مضمون زیر اضافه می‌شود: «۴. گروه‌های رأی‌دهنده‌ای که در واقع در آنجا حضور دارند تا فعالیت یک حزب سیاسی که از لحاظ قضایی غیرقانونی و منحل یا معلق اعلام شده را ادامه دهند یا جانشین آن شوند، نمی‌توانند کاندیدا معرفی کنند. از این حیث، کلیه شباهت‌های اساسی از لحاظ ساختار، سازمان و فعالیت آنها و نیز اشخاصی که آنها را تشکیل می‌دهند رهبری می‌کنند نماینده آنها هستند یا آنها را اداره می‌کنند، مبدأ بودجه‌ها یا اموال آنها و هر وضعیت خاص دیگری مانند تمایل آنها به حمایت از خشونت یا تروریسم که می‌تواند به تعیین وجود چنین تداوم یا جانشینی کمک نماید لحاظ خواهد شد».

۲. بخش جدید ۵، به ماده (۴۹) قانون راجع به سیستم انتخابات عمومی ۱۹۸۵/۵ - ۱۹ ژوئن با مضمون زیر اضافه می‌شود:

«۵. استیناف‌های مقرر در این ماده در موارد اعلام یا حذف کاندیداهای معرفی شده توسط گروه‌های رأی‌دهنده مذکور در بخش ۴، ماده (۴۴) این قانون، قابل اعمال خواهند بود، این استیناف‌ها با استثنائات زیر روبرو هستند:

a) استیناف مقرر در بخش اول این ماده، در شعبه ویژه دادگاه عالی که مشمول مقررات ماده (۶۱) قانون راجع به قوه قضائیه است، اقامه و طرح خواهد شد.

b) کسانی که قانوناً مجاز به درخواست اعلام غیرقانونی بودن حزب سیاسی هستند، قانوناً نیز مجاز خواهند بود، برطبق مقررات بخش ۱، ماده (۱۱) قانون راجع به احزاب سیاسی، به اقامه استیناف بپردازند».

مقرره اضافه شده سوم - الحاقیه

در روند ثبت احزاب که مشمول مقررات فصل ۳ می‌باشد، قانون ۱۹۹۲/۳۰ - ۲۶ نوامبر، راجع به سیستم قانونی ادارات دولتی و تشریفات اداری عمومی، نیز در کلیه موضوعاتی که مشمول مقررات این قانون و مقررات و آیین‌نامه‌های اجرای آن نمی‌شود، قابل اعمال خواهد بود.

تکمقرره موقت

۱. احزاب سیاسی ثبت شده در دفتر ثبت احزاب سیاسی که نزد وزارت کشور نگهداری می‌شود، زمانی که این قانون به اجرا درآید، تابع این قانون خواهند بود و اعتبار قانونی و صلاحیت کامل خود را حفظ خواهند نمود و در عین حال ملزمند اساسنامه‌های خود را، در صورت لزوم ظرف یک سال تغییر دهند.

۲. در راستای اعمال مقررات بخش ۴ ماده (۹) نسبت به فعالیت‌هایی که پس از اجرای این قانون انجام می‌شود تشکیل یک حزب سیاسی بلافاصله قبل یا بعد از اجرای این قانون، که به فعالیت حزب دیگر به قصد فرار از حاکمیت مقررات این قانون بر حزب سابق، ادامه می‌دهد یا جانشین آن می‌شود، تقلب و کلاهبرداری محسوب خواهد شد. این موضوع نباید مانع حاکمیت و اعمال این قانون شود و علیه حزب برطبق مقررات مواد (۱۰) و (۱۱) این قانون، اقامه دعوا خواهد شد و وظیفه شعبه ویژه دادگاه عالی است که چنین تداوم یا جانشینی و قصد ارتکاب کلاهبرداری را مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد.

تکمقرره مربوط به لغو

کلیه قوانین معارض با این قانون به‌ویژه قانون ۱۹۷۸/۵۴ - ۴ دسامبر راجع به احزاب سیاسی و مواد جاری قانون ۱۹۷۶/۲۱ - ۱۴ ژوئن بدین‌وسیله لغو می‌شوند.

مقرر نهایی اول - تصویب قوانین و آیین‌نامه‌هایی که امکان اجرا را فراهم می‌آورند

دولت بدین‌وسیله مجاز است کلیه مقررات لازم را به‌منظور فراهم آوردن امکان اجرا و توسعه این قانون به تصویب برساند، به‌ویژه مقررات مربوط به منشور تأسیس و مستندات تکمیلی آن و دفتر ثبت احزاب سیاسی که در فصل یک مقرر شده است.

مقرره پایانی دوم - اجرا

این قانون از روز بعد از انتشار در «روزنامه رسمی کشور» اجرا خواهد شد.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۰۷۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: قانون احزاب پرتغال و اسپانیا

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

ترجمه و تدوین: احمد رحیمی مقدم

ناظر علمی: ابودر گوهری مقدم

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: حسین صدری نیا

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۹/۱۳